

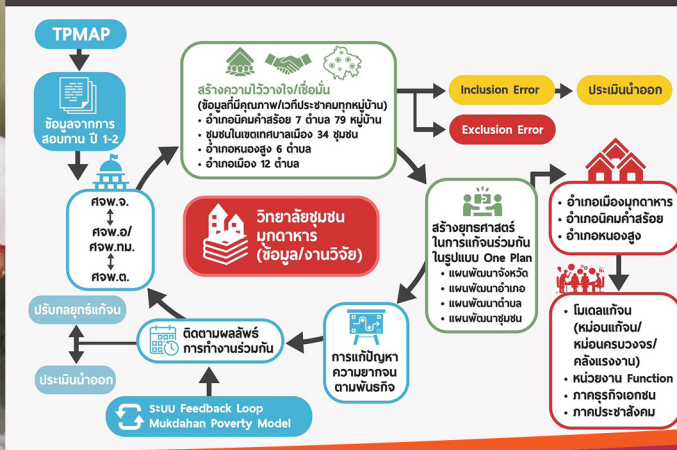
โมเดลปฏิบัติการแก้จน "คนเมืองมุก" Mukdahan Poverty Model

รูปแบบการจัดสรรที่ดินแปลงรวม
เพื่อแก้ไขปัญหาค่าครองชีพ
ในอำเภอนิคมน้ำอ่าว

การค้นหาและสอบทานครัวเรือนยากจน ในปี ที่ 3

Youtube

Line

โดย ดร.ทิวากร เหล่าลือชา และคณะ

โมเดลปฏิบัติการแก้จน “คนเมืองมุก” Mukdahan Poverty Model

ในโครงการวิจัยการพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการแบบร่วมมือ
เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ
กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร

พิมพ์ครั้งแรก มีนาคม พ.ศ. 2566 จำนวน 500 เล่ม

กิตติกร เหล่าลือชา

โมเดลปฏิบัติการแก้จนคนเมืองมุก = Mukdahan Poverty Model.—มุกดาหาร :
เอกรัตน์การพิมพ์, 2566.
40 หน้า.

1. ความยากจน. I. ชื่อเรื่อง.

362.5

ISBN 978-616-598-619-9

ที่ปรึกษา

ดร.กิตติ สัจจาวัฒนา	ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการหน่วยบริหารและจัดการทุน ด้านการพัฒนามะดับพื้นที่ (บพท.)
นางสาวจิรภา นุตถ์ชัย	ตำแหน่ง	ที่ปรึกษานักบริหารและจัดการทุน ด้านการพัฒนามะดับพื้นที่ (บพท.)
ดร.แมน ปุโรทกานนท์	ตำแหน่ง	หัวหน้าโครงการ ทีมวิจัยกลาง บพท.
ดร.อโศก พลบำรุง	ตำแหน่ง	ที่ปรึกษาทีมวิจัยกลาง บพท.
นายทนอมสิน พลลาก	ตำแหน่ง	ที่ปรึกษาทีมวิจัยกลาง บพท.
นายศศิพงษ์ จันทรสาขา	ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร/ ผู้บริหารหน่วยรับทุนวิจัย

คณะผู้จัดทำ

ดร.กิตติกร เหล่าลือชา	ตำแหน่ง	หัวหน้าโครงการวิจัย
ดร.ปิยะบุษ ทวีสุข	ตำแหน่ง	นักวิจัย
นายจักรกฤษณ์ ภูมิพรหม	ตำแหน่ง	นักวิจัย
นางสาววนิดา สังคะลุน	ตำแหน่ง	นักวิจัย
นางสาวสุนันทา พิลาวุธ	ตำแหน่ง	นักวิจัย
นางสุพรรณิ ทอญ้อย	ตำแหน่ง	นักวิจัย
ดร.บุรฉัตร จันทรแดง	ตำแหน่ง	ผู้ช่วยนักวิจัย
นายธนวัฒน์ ผิวขำ	ตำแหน่ง	ผู้ช่วยนักวิจัย

พิมพ์ที่ เอกรัตน์การพิมพ์ อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร

คำนำ

หนังสือเรื่อง โมเดลปฏิบัติการแก้จน “คนเมืองมุก” Mukdahan Poverty Model ในโครงการวิจัยการพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการแบบร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร โดยการสนับสนุนทุนวิจัยจากหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) สำนักงานส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) จังหวัดมุกดาหาร สถาบันวิทยาลัยชุมชน และวิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร

คณะผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือเรื่อง โมเดลปฏิบัติการแก้จน “คนเมืองมุก” Mukdahan Poverty Model ในโครงการวิจัยการพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการแบบร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร โดยได้ดำเนินการจัดทำเนื้อหาในหนังสือเรื่อง โมเดลปฏิบัติการแก้จน “คนเมืองมุก” Mukdahan Poverty Model ประกอบด้วย (1) แนวคิดการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดมุกดาหาร (2) ระบบและกลไกการค้นหาสอบทานครัวเรือนยากจนในจังหวัดมุกดาหาร (3) ระบบส่งต่อความช่วยเหลือและระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจนในจังหวัดมุกดาหาร (4) โมเดลแก้จน (5) ถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดมุกดาหาร คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ดร.ทิวากร เหล่าลือชา และคณะ
วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร

สารบัญ

เรื่อง	หน้าที่
คำนำ	2
สารบัญ	3
บทที่ 1 แนวคิดการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดมุกดาหาร	4
1.1 ความหมาย	4
1.2 ระบบและกลไกการแก้ไขปัญหาความยากจน	5
1.3 กรอบแนวคิดการดำรงชีพที่ยั่งยืน (Sustainable Livelihood Framework: SLF)	7
1.4 สถานการณ์ความยากจนในจังหวัดมุกดาหาร	8
บทที่ 2 ระบบและกลไกการค้นหาสอบถามครัวเรือนยากจนในจังหวัดมุกดาหาร	10
2.1 แนวคิดระบบและกลไกการค้นหาสอบถามครัวเรือนยากจน	10
2.2 ผลการค้นหาสอบถามครัวเรือนยากจน	11
2.3 ประเภทของครัวเรือนยากจน	11
2.4 ลักษณะความยากจนในภูมิศาสตร์ของจังหวัดมุกดาหาร	12
บทที่ 3 ระบบส่งต่อความช่วยเหลือและระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจนในจังหวัดมุกดาหาร	13
3.1 แนวคิดระบบและกลไกการส่งต่อความช่วยเหลือครัวเรือนยากจน	13
3.2 ผลการส่งต่อความช่วยเหลือครัวเรือนยากจน	15
3.3 ระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจน	21
บทที่ 4 โมเดลแก๊จน	23
4.1 โมเดลคุยกันทั้งอำเภอ	23
4.2 โมเดลมันแก๊จน	25
4.3 โมเดลหม่อนแก๊จน	27
4.4 โมเดลคลังแรงงาน (Application Job Muk)	36
บทที่ 5 ถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดมุกดาหาร	39
บรรณานุกรม	40

บทที่ 1

แนวคิดการแก้ไขปัญหาคความยากจน แบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดมุกดาหาร

1.1 ความหมาย

“การแก้ไขปัญหาคความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ” ซึ่งคำว่าเบ็ดเสร็จและแม่นยำ มีความหมายพิเศษอยู่ในตัว โดยคำว่า เบ็ดเสร็จ คือ การให้ครัวเรือนยากจนออกจากความยากจน แบบไม่กลับมาจนอีก ส่วนคำว่าแม่นยำ เป็นกระบวนการค้นหาและสอบถามครัวเรือนยากจน โดยการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนในระดับท้องถิ่น ท้องที่ ท้องทุ่ง และทีมวิจัย เข้ามามีบทบาทสำคัญในการค้นหาและสอบถามครัวเรือนยากจนในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร จากการทำงานการแก้ไขปัญหาคความยากจนในพื้นที่ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ทำให้เห็นความยากจน ในจังหวัดมุกดาหาร หลายรูปแบบ กล่าวคือมีทั้งคนอยากจนและคนยากจน กระบวนการค้นหา และสอบถามเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้เราได้ข้อมูลครัวเรือนยากจนที่เป็นจริง ระบุปัญหาของ ความยากจนที่เป็นจริง รู้วิธีการแก้ไขปัญหาคที่ตรงจุด และรู้ถึงวิธีการที่เขาวางออกจากความยากจน ได้อย่างไร ซึ่งเป้าหมายหลักของการทำโครงการวิจัยในครั้งนี้เพื่อเป็นการหนุนเสริมการจัดทำ ระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจน เพื่อนำไปสู่ระบบการติดตามช่วยเหลือครัวเรือนยากจน โดยมีกลไกหน่วยงานในพื้นที่ร่วมปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาคความยากจนร่วมกัน

1.2 ระบบและกลไกการแก้ไขปัญหาความยากจน

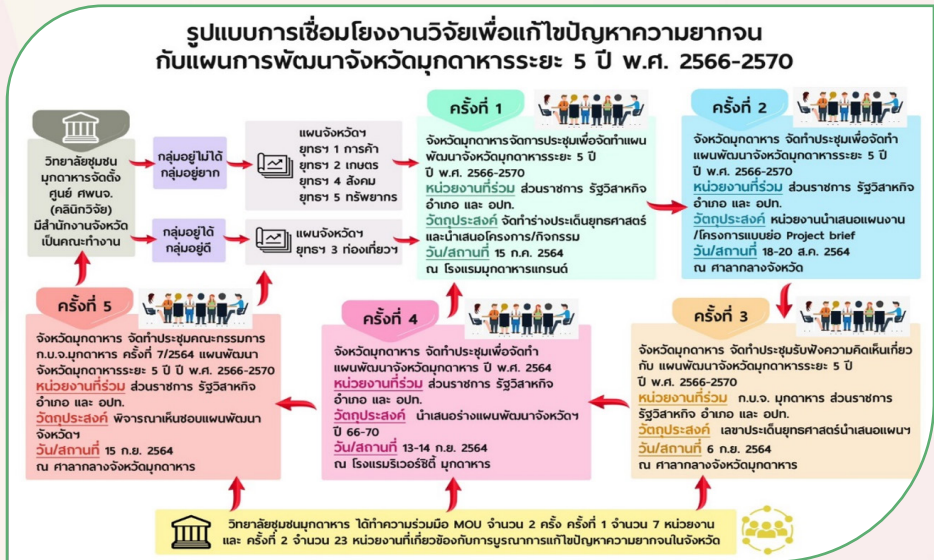

จังหวัดมุกดาหารได้จัดทำกลไกการแก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดมุกดาหาร ในการรับข้อมูลจากงานวิจัยเพื่อส่งต่อความช่วยเหลือระดับพื้นที่ โดยได้มีการวิเคราะห์ ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders Analysis) โดยการวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือ Value Chain มีผลการดำเนินการดังนี้

1) ได้ประสานงานหน่วยงานที่มีพันธกิจเดียวกัน ในการแก้ไขปัญหาความยากจนแต่ละด้าน เช่น ด้านที่อยู่อาศัย ด้านอาชีพ ด้านรายได้ ด้านที่ดินทำกิน ด้านสวัสดิการของรัฐ ด้านสาธารณสุข และอุปโภค ด้านโครงสร้างพื้นฐานของคนในครัวเรือน จำนวน 23 หน่วยงาน

2) กลไกเชิงสถาบัน โครงสร้าง กระบวนการ ภาวที่ที่เข้าร่วมในการดำเนินงาน การวางแผน และกบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมถึงการออกแบบพัฒนาการดำเนินงานวิจัย โดยจาก ข้อค้นพบดังกล่าว ทางคณะผู้วิจัยจึงได้มีการวางแผนและกบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมถึงการออกแบบพัฒนาการดำเนินงาน

ในการดำเนินงานคณะผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยที่ผ่านคลินิควิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาความ ยากจน ร่วมประชุมร่วมกับสำนักงานจังหวัดมุกดาหาร เพื่อนำเสนอผลการวิจัยและเสนอเป้าหมาย และประเด็นการแก้ไขปัญหาความยากจน จำนวน 5 ครั้ง

รูปแบบการเชื่อมโยงผลการวิจัยสู่แผนพัฒนาจังหวัดมุกดาหาร ระยะ 5 ปี ระหว่าง
ปี พ.ศ. 2566-2570 ผลงานวิจัย การพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการแบบร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหา
ความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำกรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร พ.ศ. 2563-2565
(ระยะที่ 1-3) คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ
ในจังหวัดมุกดาหาร ได้ชี้ค้นพบปัญหาของพื้นที่ (Pain Point) ปัญหาความยากจน คือ
1) การขาดระบบการจัดการน้ำ 2) การเกษตรล้าหลังด้านเทคโนโลยีการผลิตและการตลาด
3) การมีอาชีพและรายได้ไม่มั่นคง 4) การเข้าถึงที่ดินทำกิน 5) การศึกษาในความรู้ใหม่ ๆ
เพื่อการประกอบอาชีพ และ 6) การตกงานในสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโควิด และจากข้อมูล
ชี้ค้นพบปัญหาของพื้นที่ (Pain Point) ได้กำหนดปัจจัยที่ส่งต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน
ในพื้นที่ (Key Successes)

ทีมวิจัยได้เสนอแผนพัฒนาเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับพื้นที่/จังหวัด
ในจังหวัดมุกดาหาร โดยทีมวิจัยได้ส่งข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหาความยากจน
ในจังหวัดมุกดาหารในแผนพัฒนาจังหวัดมุกดาหารระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 โดยมีประเด็น
ยุทธศาสตร์ 5 ประเด็น ดังนี้ 1) การยกระดับมาตรฐานเกษตรและการต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่า
2) การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้านการค้า การลงทุน เพื่อเชื่อมโยงอาเซียนสู่สากล
3) การพัฒนาการท่องเที่ยวตามวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง 4) การพัฒนาเมืองและชุมชนน่าอยู่
5) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.3 กรอบแนวคิดการดำรงชีพที่ยั่งยืน (Sustainable Livelihoods Framework : SLF)

แนวคิดการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน (The Sustainable Livelihoods Framework : SLF) ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ครัวเรือนยากจนเพื่อค้นหาศักยภาพในทุนด้านต่าง ๆ และนำไปสู่การออกแบบการนำครัวเรือนยากจนเหล่านี้ออกจากความยากจนที่สอดคล้องกับสิทธิมนุษยชนที่เขารอบครอง ประกอบด้วยทุนด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ทุนมนุษย์ หมายถึง ความรู้ ความชำนาญ ความสามารถ แรงงานและสุขภาพะ ที่รวมกันแล้วสามารถส่งเสริมให้คนดำเนินตามกลยุทธ์ในการดำรงชีพที่แตกต่างกันไปได้ และบรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้ ในระดับครัวเรือนทุนมนุษย์เป็นปัจจัยของปริมาณและคุณภาพของแรงงานที่มีอยู่ ซึ่งจะต่างกันไปตามขนาดของครัวเรือน ระดับของความรู้ความชำนาญ ศักยภาพในการเป็นผู้นำ และสุขภาพะ เป็นต้น ทุนมนุษย์ของครัวเรือนยากจนในจังหวัดมุกดาหาร **มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.88**

2) ทุนทางสังคม หมายถึง ทุนที่คนสามารถใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายในระบบการดำรงชีพที่ยั่งยืน ซึ่งจะพัฒนาได้โดยผ่านองค์ประกอบ เครือข่ายหรือการเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในทางแนวดิ่ง (ระบบอุปถัมภ์) หรือแนวนอน (ระหว่างกลุ่มคนที่สนใจในเรื่องเดียวกัน) ทุนทางสังคมของครัวเรือนยากจนในจังหวัดมุกดาหาร **มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.38**

3) ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีพ เช่น ที่ดิน ป่า ทะเล แม่น้ำลำธาร ที่สำคัญเพราะส่วนใหญ่คนจนต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติแวดล้อมที่มีทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดในระบบการดำรงชีพของพวกเขา เช่น ทำการเกษตร หาปลา หาของป่า หรือทำเหมืองแร่ ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติของครัวเรือนยากจนในจังหวัดมุกดาหาร **มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.46**

4) ทุนทางกายภาพ ประกอบด้วยโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งที่จะสามารถผลิตสิ่งของที่จะสนับสนุนระบบการดำรงชีพที่ยั่งยืน ทุนทางกายภาพของครัวเรือนยากจนในจังหวัดมุกดาหาร **มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.99**

5) ทุนทางการเงิน หรือทุนทางเศรษฐกิจ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลักคือ (1) ทรัพย์สินสะสมที่มีอยู่ เช่น เงินออม อาจเป็นในรูปเงินสด บัญชีเงินฝากธนาคาร หรือทรัพย์สินอื่น ๆ เช่นจำนวนปศุสัตว์, เครื่องประดับที่มีราคา แห่ลงทรัพยากรทางการเงินอาจรวมถึงการที่มีเครดิตผ่านสถาบันทางการเงินด้วย (2) รายรับที่เข้ามาเป็นปกติ นอกเหนือไปจากรายได้แล้วประเภทของเงินได้อื่น ๆ จะรวมถึง เงินบำนาญ หรือเงินช่วยเหลืออื่น ๆ จากรัฐ หรือเงินที่ส่งจากบุตรหลาน รายรับประเภทต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้จะเกิดประโยชน์ต้องเป็นรายได้ที่เชื่อถือได้ มีความแตกต่างระหว่างเงินที่ได้รับครั้งเดียวกับเงินที่โอนมาอย่างสม่ำเสมอเป็นระบบ ซึ่งผู้รับสามารถจะวางแผนการใช้เงินหรือมีแผนการลงทุนได้ ทุนทางการเงิน หรือทุนทางเศรษฐกิจของครัวเรือนยากจนในจังหวัดมุกดาหาร **มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.50**

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความยากจนจังหวัดมุกดาหาร ตามกรอบแนวคิดการดำรงชีพที่ยั่งยืน (Sustainable Livelihoods Framework : SLF)

1.4 สถานการณ์ความยากจนในจังหวัดมุกดาหาร

จากรายงานสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี 2562 ความก้าวหน้าระดับจังหวัด เมื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าการพัฒนาด้านในปี 2562 กับปี 2558 พบว่า จังหวัดมีความก้าวหน้าการพัฒนาด้านเพิ่มขึ้น 47 จังหวัด โดยจังหวัดที่มีดัชนีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นมากได้แก่ จังหวัดบึงกาฬ สมุทรสาคร พังงา และมหาสารคาม ขณะที่จังหวัดที่มีดัชนีความก้าวหน้าลดลงมี 30 จังหวัด โดยจังหวัดที่มีความก้าวหน้าการพัฒนาด้านลดลงมาก ได้แก่ จังหวัดมุกดาหาร บุรีรัมย์ และนราธิวาส โดยจังหวัดมุกดาหารมีดัชนีความก้าวหน้าคน (Human Achievement Index - HAI) ในระดับต่ำของจำนวน 8 ด้าน จากข้อมูลการรายงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี 2562 พบว่าจากการวัดความก้าวหน้าในการพัฒนาด้านสุขภาพ การศึกษา ชีวิตการทำงาน รายได้ ที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อม ชีวิตครอบครัวและชุมชน การคมนาคม และการสื่อสาร และด้านการมีส่วนร่วมจังหวัดมุกดาหาร มีความก้าวหน้าด้านการพัฒนาด้านในลำดับที่ 57 ของประเทศไทย มีจำนวนคนจนในระบบฐานข้อมูล TPMAP จำนวน 4,567 คน

จากปัญหาดังกล่าวจึงได้มีโครงการวิจัยการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดมุกดาหาร ในปีงบประมาณ 2563-2565 โดยได้สำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลความยากจนในจังหวัดมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหารตั้งในทำเลปลายทางด้านตะวันออกสุดเขตชายแดนประเทศไทยตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor : EWEC) มีบริบทและสถานการณ์ความยากจนในจังหวัดมุกดาหาร ตามแนวคิด Sustainable Livelihoods Framework : SLF ได้ผลการวิเคราะห์ทุกทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับจากน้อยไปหามากดังนี้

- 1) **ทุนมนุษย์** อ่านออกเขียนได้แต่ขาดการพัฒนาทางด้านอาชีพทางการเกษตรและอาชีพใหม่ เพื่อต่อยอดจากอาชีพเดิม เช่น การแปรรูปสินค้าทางการเกษตร
- 2) **ทุนธรรมชาติ** มีที่ดินทำกินแต่เป็น สปก. และ สกท. แต่ขาดแหล่งน้ำในการทำมาหากิน
- 3) **ทุนการเงิน** มีเงินทุนและไม่มีหนี้สิน
- 4) **ทุนกายภาพ** มีไฟฟ้าและอินเทอร์เน็ตใช้ และ
- 5) **ด้านทุนสังคม** มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่ได้รับจากภาครัฐ

ระบบและกลไกแก้ปัญหาความยากจน จังหวัดมุกดาหาร

2.1 แนวคิดระบบและกลไกการค้นหาค้นหาสอบทานครัวเรือนยากจน

จากการจัดเวทีประชาคม ประชาสัมพันธ์โดยการเสวนาความยากจนของแต่ละหมู่บ้านแล้วนั้น เราค้นพบว่ายังมีครัวเรือนที่ยังต้องการความช่วยเหลือ และส่งต่อความช่วยเหลืออีกหลาย ครัวเรือน และพบอีกว่ามีครัวเรือนที่ไม่ได้ยากจน อยู่ในฐานข้อมูลครัวเรือนยากจน ทีมวิจัย ได้ร่วมมือกับชุดปฏิบัติการแก้จนในพื้นที่ร่วมกันออกแบบกระบวนการค้นหาและสอบทาน ครัวเรือนยากจนแต่ละพื้นที่

ระบบการค้นหาและสอบทานครัวเรือนยากจนในปีที่ 3

2.2 ผลการค้นหาสอบทานครัวเรือนยากจน

การค้นหาสอบทานข้อมูล จากข้อมูลคนจนในระบบ TPMAF จำนวน 3,320 ครัวเรือน ในปี ที่ 1 (2563) ได้ทำการค้นหาสอบทานเพิ่มเติมอีก จำนวน 1,340 ครัวเรือน รวมเป็น 4,660 ครัวเรือน ในปี ที่ 2 (2564) ได้ทำการค้นหาและสอบทานเพิ่มเติมอีก 1,013 ครัวเรือน รวมเป็น 5,673 ครัวเรือน และ ในปี ที่ 3 (2565) ได้ทำการค้นหาและสอบทานเพิ่มเติมอีก 297 ครัวเรือน **รวมเป็น 5,970 ครัวเรือน**

ลำดับ	อำเภอ	TPMAP ปี 2562	สอบทาน เพิ่มเติม ปีที่ 1	สอบทาน เพิ่มเติม ปีที่ 2	สอบทาน เพิ่มเติม ปีที่ 3	รวมผลสอบทาน ข้อมูลในปีที่ 1,2,3		EXCLUSION ERROR	INCLUSION ERROR
		ครัวเรือน	ครัวเรือน	ครัวเรือน	ครัวเรือน	ครัวเรือน	คน	ครัวเรือน	ครัวเรือน
1	เมืองมุกดาหาร	217	527	476	150	1,370	4,820	1,153	989
2	นิคมคำสร้อย	29	188	411	121	749	2,600	720	83
3	ดอนตาล	477	-	-	-	477	2,189	0	95
4	ดงหลวง	2,053	183	96	-	2,332	8,654	279	466
5	คำชะอี	533	90	23	-	646	2,341	113	258
6	ห้วยใหญ่	9	204	7	-	220	746	211	22
7	หนองสูง	2	148	-	26	176	633	176	138
รวม		3,320	1,340	1,013	297	5,970	21,954	2,652 (44.42%)	2,051 (34.35%)

ข้อมูล ณ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2566

2.3 ประเภทของครัวเรือนยากจน

คนจน หมายถึง กลุ่มคนที่มีรายได้น้อยกว่า 2,802 บาทต่อคนต่อเดือน หรือ 33,624 บาทต่อคนต่อปี (กระทรวงการคลัง, 2565) รวมถึงชีวิตความเป็นอยู่ที่ขาดแคลนทุนพื้นฐานในการดำรงชีวิต ที่ส่งผลให้ครัวเรือนมีโอกาสนในการสร้างทางเลือกหรือกลยุทธ์ในการดำรงชีวิตอย่างจำกัด โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มได้แก่

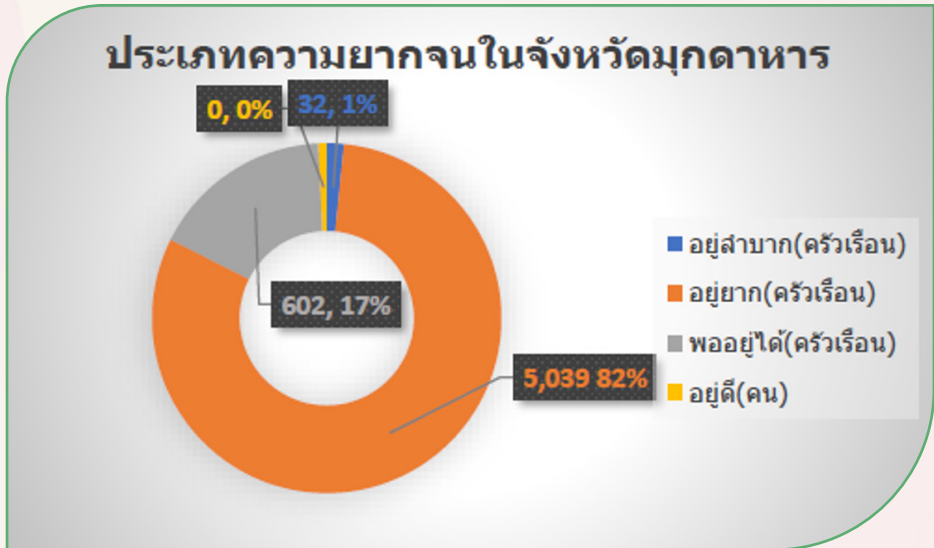
กลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก : เป็นกลุ่มที่มีปัจจัยพื้นฐานในความขาดแคลนการดำรงชีวิต ต้องนำเข้าระบบสวัสดิการโดยเร่งด่วน จำนวน 32 ครัวเรือน

กลุ่มที่ 2 อยู่ยาก : เป็นกลุ่มที่มีปัจจัยพื้นฐานที่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตอยู่ในแต่ละวัน ซึ่งต้องเร่งดำเนินการจัดทำปัจจัยดำรงชีพ/ยกระดับความสามารถในการจะทำปัจจัยดำรงชีพของตนเองให้พออยู่ได้ จำนวน 5,039 ครัวเรือน

กลุ่มที่ 3 พออยู่ได้ : เป็นกลุ่มที่มีฐานทุนสำหรับการดำรงชีพ แต่ยังไม่มีเพียงพอที่จะอยู่รอดได้อย่างปลอดภัย หากประสบกับภาวะความแปรปรวนต่าง ๆ จำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกัน และยกระดับความเป็นอยู่ให้หลุดพ้นจากสภาวะความขาดแคลน/เปราะบาง จำนวน 602 ครัวเรือน

กลุ่มที่ 4 อยู่ดี : เป็นกลุ่มที่มีภูมิคุ้มกันต่อสภาวะความแปรปรวน/ความเสี่ยงต่าง ๆ มีฐานทุนในด้านต่าง ๆ ที่เพียงพอในการวางแผนอนาคตของตนเอง ครอบครัว และเป็นฐานทุนในระดับชุมชนได้ จำนวน 0 ครัวเรือน

ประเภทความยากจนในจังหวัดมุกดาหาร

2.4 ลักษณะความยากจนตามภูมิศาสตร์ในจังหวัดมุกดาหาร

ทีมวิจัยได้จำแนกความยากจนตามลักษณะภูมิศาสตร์ในจังหวัดมุกดาหารดังนี้

ครัวเรือนยากจนชนบท ได้แก่ ครัวเรือนยากจนที่อาศัยอยู่ในอำเภอดงหลวง อำเภอหนองสูง และอำเภอกำชะอี

ครัวเรือนยากจนชนที่ราบ ได้แก่ ครัวเรือนยากจนที่อาศัยอยู่ในอำเภอนิคมน้ำลำสวาย และอำเภอเมืองมุกดาหาร

ครัวเรือนยากจนชนแม่น้ำ ได้แก่ ครัวเรือนยากจนที่อาศัยอยู่ในอำเภอห้วยใหญ่ อำเภอเมือง และอำเภอดอนตาล

ครัวเรือนยากจนชนในเมือง ได้แก่ ครัวเรือนยากจนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองมุกดาหาร

ลักษณะทางภูมิศาสตร์จังหวัดมุกดาหาร

ภูเขา

ที่ราบ

แม่น้ำ

เมือง

1. ลักษณะทางภูมิศาสตร์

พื้นที่ราบเชิงเขาสูงชันชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ข้าว อ้อย มัน ธาตุ ลักษณะเป็นน้ำท่วมขังทั่วทุกพื้นที่ มีที่ลาดเขา ภูเขา บางแห่งเป็นน้ำขึ้นปรดอง ไหลเวียน 3 อำเภอ คือ อำเภอหนองหลวง อำเภอหนองสูง อำเภอคำชะอี

ข้อจำกัดในพื้นที่

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ สปก. ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ใช้สอย ในการประกอบอาชีพได้ยาก ใช้น้ำเป็นสินค้าพิเศษน้ำตามธรรมชาติต้องดึงน้ำมาใช้ออ

2. ลักษณะความยากจน

ที่อยู่อาศัยไม่แข็งแรงพอ มีที่ดินทำกินในพื้นที่ สปก./เช่ามา ส่วน ครัวเรือนมีภาวะพึ่งพิง มีผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปมีผู้พิการตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

3. แนวทางการแก้จน

การขยายพื้นที่ปลูกมันฝรั่งแบบแปลงปลูกพืช

1. ลักษณะทางภูมิศาสตร์

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่มและบางส่วนของอำเภอเมืองน้ำโขง มีป่าไม้ มีลำห้วยน้อยใหญ่ และป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ประกอบไปด้วย 3 อำเภอ คือ อำเภอคำชะอี อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอหนองสูง

ข้อจำกัดในพื้นที่

น้ำแล้ง ไม่มีที่ทำกิน บริเวณริมแม่น้ำถูกน้ำกัดเซาะชายฝั่ง เป็นพื้นที่ลาดชันมีดินโคลนและน้ำท่วมขัง

2. ลักษณะความยากจน

ที่อยู่อาศัยไม่แข็งแรงพอ มีที่ดินทำกินในพื้นที่ สปก./เช่ามา ส่วน ครัวเรือนมีภาวะพึ่งพิง มีผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปมีผู้พิการตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

3. แนวทางการแก้จน

การขยายพื้นที่ปลูกมันฝรั่งแบบแปลงปลูกพืช

1. ลักษณะทางภูมิศาสตร์

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่มและบางส่วนของอำเภอเมืองน้ำโขง มีป่าไม้ มีลำห้วยน้อยใหญ่ และป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ประกอบไปด้วย 3 อำเภอ คือ อำเภอคำชะอี อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอหนองสูง

ข้อจำกัดในพื้นที่

น้ำแล้ง ไม่มีที่ทำกิน บริเวณริมแม่น้ำถูกน้ำกัดเซาะชายฝั่ง เป็นพื้นที่ลาดชันมีดินโคลนและน้ำท่วมขัง

2. ลักษณะความยากจน

ที่อยู่อาศัยไม่แข็งแรงพอ มีที่ดินทำกินในพื้นที่ สปก./เช่ามา ส่วน ครัวเรือนมีภาวะพึ่งพิง มีผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปมีผู้พิการตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

3. แนวทางการแก้จน

การขยายพื้นที่ปลูกมันฝรั่งแบบแปลงปลูกพืช

1. พื้นที่ 34 ชุมชน

2. ลักษณะ

- อาศัยในที่แคบอื่น / ที่สาธารณะ
- อาชีพรับจ้าง
- ครอบครัวเดี่ยว / ไม่มีลูกพี่น้อง
- ติดสุรา / ติดเหล้า
- สุขภาพไม่แข็งแรง
- ไม่มีที่ดินทำกิน

3. แนวทางการแก้จน

- ทักษะอาชีพ
- หมอบ แปรรูป
- สงคราม / นวัตกรรม
- คลังแรงงาน

บทที่ 3

ระบบส่งต่อความช่วยเหลือและระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจนในจังหวัดมุกดาหาร

3.1 แนวคิดระบบและกลไกการส่งต่อความช่วยเหลือครัวเรือนยากจน

ทีมวิจัยของวิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร มีบทบาทในการค้นหาภาคีเครือข่ายในการทำงานสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการวิจัย จัดตั้งทีมงานรับผิดชอบแต่ละส่วน จัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) กับหน่วยงานภาคีความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนความรู้ สนับสนุนงบประมาณและบุคลากร การแก้ไขปัญหาเฉพาะด้านจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานในระดับพื้นที่ เพื่อสร้างความร่วมมือในการส่งต่อข้อมูลและให้การช่วยเหลือครัวเรือนยากจนกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็กในครัวเรือนยากจนที่ต้องการโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา ครัวเรือนยากจนที่ต้องการความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย กลุ่มภาวะพึ่งพิง เช่น คนชรา คนพิการ คนด้อยโอกาส กลุ่มผู้มีปัญหาสุขภาพ เจ็บป่วยเรื้อรัง เข้าไม่ถึงสวัสดิการ รวมถึงกลุ่มผู้ขาดแคลนทุนในการประกอบอาชีพ ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงนำเสนอให้เห็น

1) ระบบการส่งต่อและช่วยเหลือ 2) ผลการส่งต่อความช่วยเหลือ 3) ระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจน โดยมีรายละเอียดดังนี้

โครงการวิจัยการพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการแบบร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร ในปีที่ 1 (2563) และปีที่ 2 (2564) ทีมวิจัยได้จัดพิธีลงนามบันทึกข้อตกลง 3 ครั้ง เพื่อเป็นการบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อส่งต่อความช่วยเหลือครัวเรือนยากจนให้แก่องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในจังหวัดมุกดาหาร

3.2 ผลการส่งต่อความช่วยเหลือ

ทีมวิจัยได้ทำการส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนที่ต้องให้ความช่วยเหลือให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ตามภารกิจในการช่วยเหลือของหน่วยงานนั้น ๆ โดยจำแนกเป็นการส่งต่อความช่วยเหลือในแต่ละด้าน ดังนี้

1) **ด้านการศึกษา** ทีมวิจัยได้ทำการส่งต่อความช่วยเหลือในด้านการศึกษาให้กับวิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร โดยวิทยาลัยชุมชนมุกดาหารจะเป็นผู้คัดกรองนักศึกษาจากครัวเรือนยากจนระดับอยู่ลำบาก อยู่ยาก และอยู่ได้ ที่มีชื่ออยู่ในระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจนจำนวน 103 คน เพื่อให้ได้รับทุนการศึกษาจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

2) ด้านที่อยู่อาศัย ทีมวิจัยได้ทำการส่งต่อความช่วยเหลือครัวเรือนยากจนที่อยู่ในระดับอยู่ลำบาก และอยู่ยาก ที่อยู่ในระบบฐานข้อมูล จำนวน 19 ครัวเรือน ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือความยากจนในด้านการซ่อมแซมและสร้างบ้าน ประกอบด้วย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ได้ให้การช่วยเหลือการซ่อมแซมบ้านพอเพียง ประจำปีงบประมาณ 2565 งบประมาณในการซ่อมแซมบ้าน ครัวเรือนละ 20,500 บาท และส่งต่อความช่วยเหลือให้กับบริษัท บ่อทองวินด์ฟาร์ม จำกัด โดยให้งบประมาณในการสร้างบ้าน 1 หลัง เป็นจำนวนเงิน 179,680 บาท

โครงการซ่อมแซมบ้านพักอาศัย หลังที่ 2
นายกองสี ไวยพันธ์ บ้านเลขที่ 160 หมู่ 3 บ้านนาโก
ต.กุดเข้ อ.เมือง จ.มุกดาหาร

รายการ	จำนวน	ราคา	รวม
วัสดุ	1	1,000	1,000
ค่าจ้าง	100	8	800
ค่าวัสดุ	5	400	2,000
ค่าวัสดุ	10	100	1,000
ค่าวัสดุ	5	400	2,000
รวม			7,000

รายการซ่อมแซมโครงการบ้านพักอาศัย

โครงการซ่อมแซมบ้านพักอาศัย 6

นายกองสี ไวยพันธ์ 17 หมู่ 4 อ.เมือง จ.มุกดาหาร

รายการ	จำนวน	ราคา	รวม
วัสดุ	1	1,000	1,000
ค่าจ้าง	100	8	800
ค่าวัสดุ	5	400	2,000
ค่าวัสดุ	10	100	1,000
ค่าวัสดุ	5	400	2,000
รวม			7,000

รูปที่ 1
รูปที่ 2

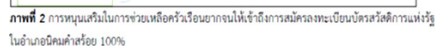
รูปที่ 3

3) ด้านการพัฒนาอาชีพ ทีมวิจัยได้ทำการส่งต่อความช่วยเหลือครัวเรือนยากจนที่อยู่ในระดับอยู่ลำบาก อยู่ยาก และอยู่ได้ ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือความยากจนในด้านการฝึกและพัฒนาอาชีพ ประกอบด้วย สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมุกดาหาร (พมจ.) สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดมุกดาหาร ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ มุกดาหาร วิสาหกิจชุมชนหม่อนไหมสายใยนิคมคำสร้อย วิสาหกิจชุมชนปลูกหม่อนแก้งจัน ตำบลกกแดง ศูนย์เรียนรู้การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ตำบลกกแดง วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร

สวัสดิการแห่งรัฐ ในอำเภอนิคมน้ำอ้อย กับนายชายสิทธิ์ สุวรรณโชติ นายอำเภอนิคมน้ำอ้อย โดยอาศัยกลไกของศูนย์อำนวยการจัดการความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอนิคมน้ำอ้อย (ศพ.อ.นิคมคำสร้อย) โดยมีการเริ่มลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ตั้งแต่วันที่ 5 กันยายน 2565 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2565 จำนวน 57 วัน ทีมวิจัยได้หนุนเสริมในการช่วยเหลือครัวเรือนยากจน ให้เข้าถึงการสมัครลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2565 ได้ทั้ง 79 หมู่บ้าน 7 ตำบลในอำเภอนิคมน้ำอ้อย จำนวน 665 ครัวเรือน ได้ทำการสมัครลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2565 จำนวน 665 ครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 100

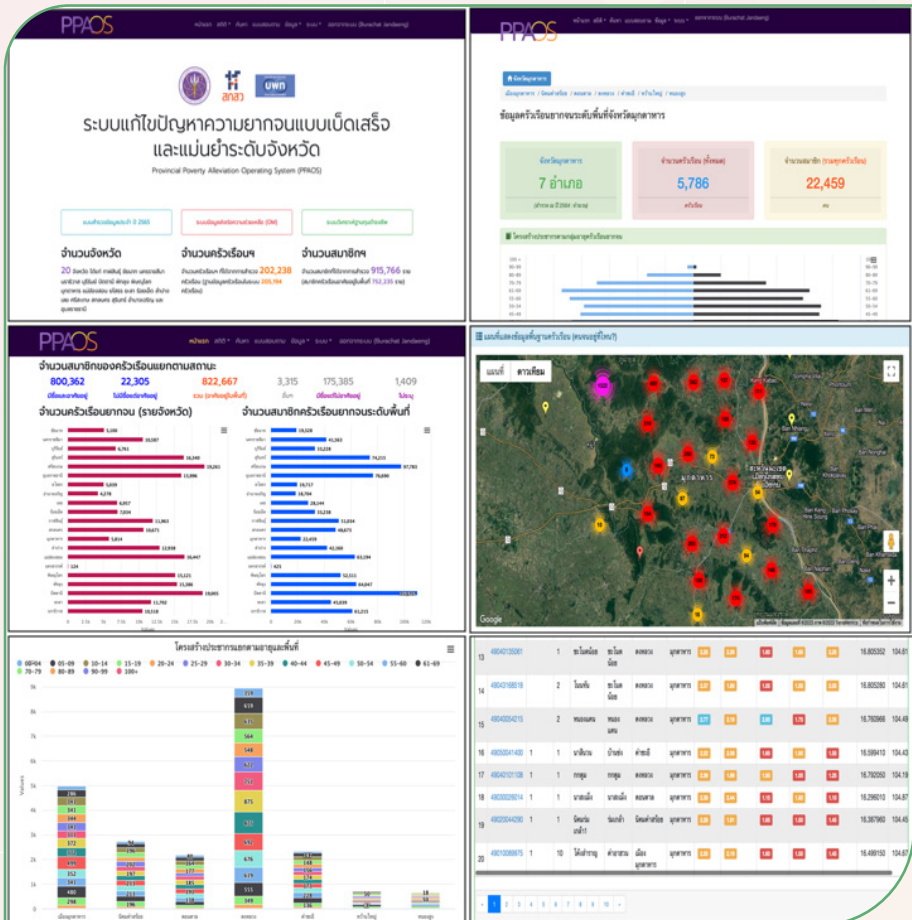
5) ด้านการจัดสวัสดิการทางสังคม ครั้วเรือนยากจนในอำเภอโนนสะอาดได้รับสวัสดิการทางสังคม โดยได้รับถุงยังชีพ จำนวน 190 ครั้วเรือน ซึ่งได้รับจากที่ทำการปกครองอำเภอโนนสะอาด โดยนายอำเภอโนนสะอาด นายชาญสิทธิ์ สุวรรณโชติ มอบถุงยังชีพจำนวน 60 ครั้วเรือน บริษัท บ่อทองอินทร์ฟาร์ม มอบถุงยังชีพ จำนวน 60 ครั้วเรือน กองทุน พชอ. และมูลนิธิสุทธธรรม มอบถุงยังชีพ จำนวน 70 ครั้วเรือน

3.3 ระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจน

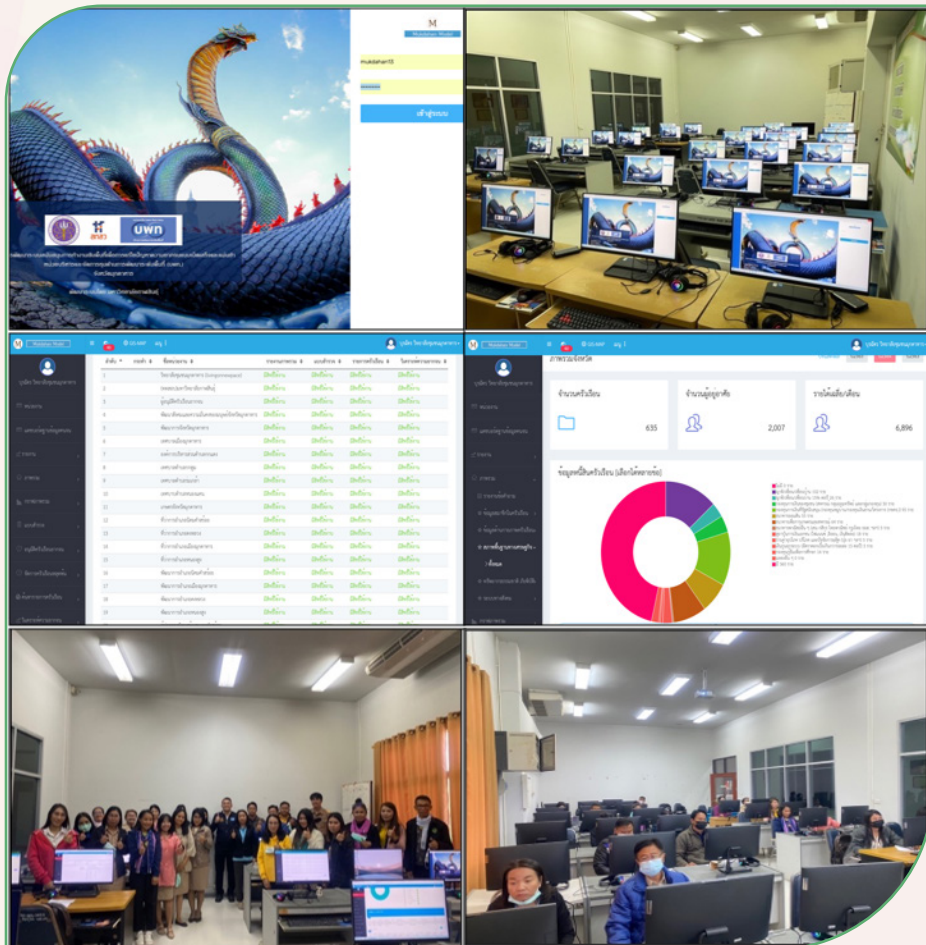
ระบบฐานข้อมูล PPAOS

ทีมวิจัยได้ทำการนำเข้าข้อมูลครัวเรือนยากจนที่ได้จากการสำรวจเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจน โดยใช้ชื่อว่า ระบบแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำระดับจังหวัด : Provincial Poverty Alleviation Operating System (PPAOS) หลังจากที่ได้ทีมวิจัยนำเข้าข้อมูลเสร็จ ระบบก็แสดงผลข้อมูลครัวเรือนยากจนที่นำเข้าทันที ในระบบแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำระดับจังหวัด : Provincial Poverty Alleviation Operating System (PPAOS) จะแสดงข้อมูลต่าง ๆ ของครัวเรือนยากจนทั้งครัวเรือนและสมาชิกของครัวเรือนยากจน ทำให้ทราบได้ว่าครัวเรือนยากจนในแต่ละครัวเรือนมีศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน ต้องการความช่วยเหลือในด้านใด และมีทุนในการดำรงชีพแต่ละด้านเป็นอย่างไร

ระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจน Mukdahan Model (Mukdahanpoverty.com)

ระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจน และระบบติดตามการช่วยเหลือครัวเรือนยากจน (Feedback Loop) ที่มวิจัยได้เชิญหน่วยงานที่ MOU และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีภารกิจในการช่วยเหลือครัวเรือนยากจนได้มาฝึกปฏิบัติการในการใช้ระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจน เพื่อทำการวิเคราะห์และช่วยเหลือครัวเรือนยากจนตามภารกิจของหน่วยงานต่อไป

บทที่ 4

โมเดลแก้จน

4.1 โมเดลคุยกันทั้งอำเภอ

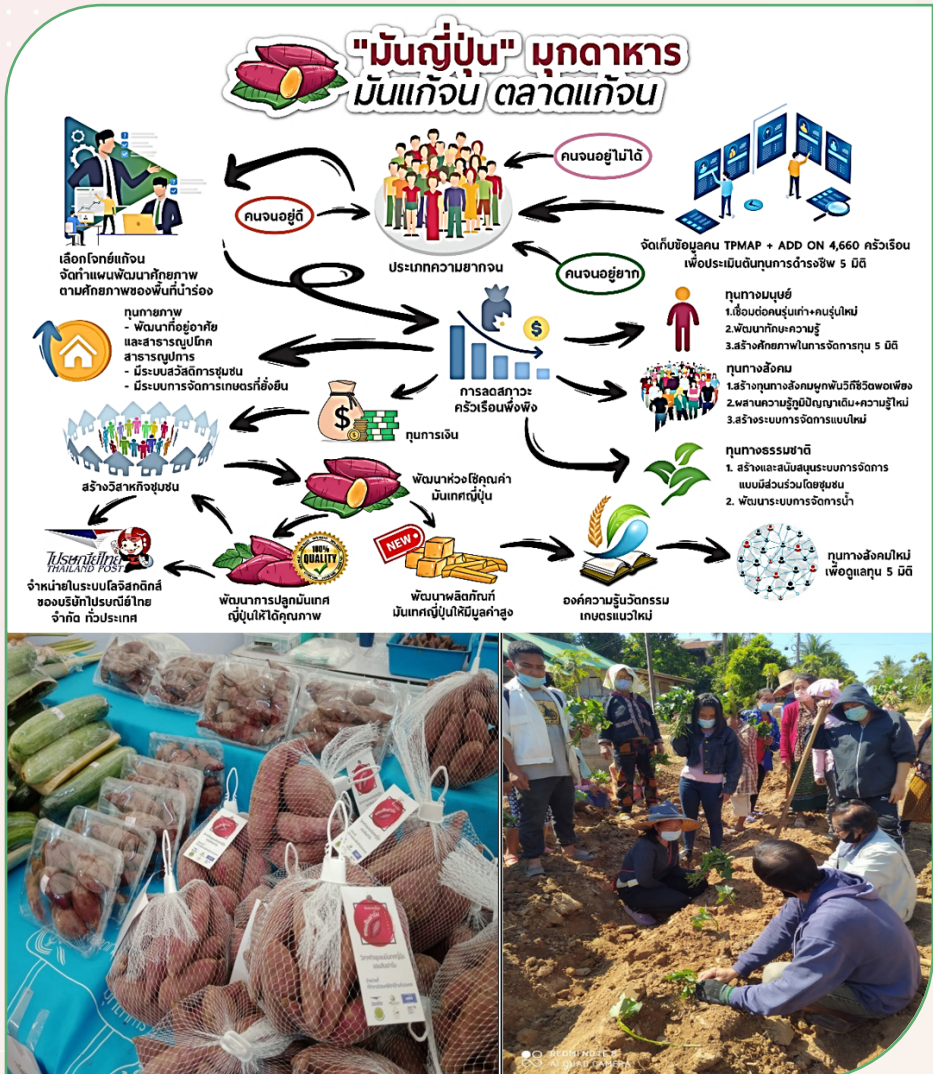
ผู้วิจัยได้นำแนวคิดแผนพัฒนาพื้นที่ (One Plan) เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการจัดทำแผน และประสานแผนพัฒนาพื้นที่ตั้งแต่แผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด โดยใช้แนวทางการบูรณาการ เชิงพื้นที่ (Area-Based) โดยมีนายอำเภอเป็น Area Manager ในลักษณะของการคุยกันทั้งอำเภอ ซึ่งให้ความสำคัญกับการนำปัญหาความต้องการของพื้นที่มากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ การพัฒนา การกำหนดแผนงาน/โครงการและงบประมาณ ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วน ที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายของรัฐบาล และสอดคล้องกับ ปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด ให้ใช้กระบวนการประชาคมแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนหรือการจัดเวทีระดม ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ ผ่านกลไกการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนพัฒนาชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาอำเภอ ให้เกิดความเชื่อมโยงสอดคล้องกัน ในทุกระดับเป็นแผนเดียวกัน

[illegible][illegible]

4.2 โมเดลมันแก้ว

โมเดลมันแก้ว ดำเนินการในพื้นที่บ้านसानแก้ว ตำบลลกทุม อำเภอดงหลวง มีครัวเรือน
 ยากจนเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 60 ครัวเรือน ผลผลิตที่ได้คือ มันเทศญี่ปุ่น
 ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากมันเทศญี่ปุ่น และได้รับการสนับสนุนโรงงานพลังงานแสงอาทิตย์
 จากสำนักงานพลังงานจังหวัดมุกดาหาร

โมเดลปฏิบัติการแก่น “คนเมืองมุก” Mukdahan Poverty Model

ในโครงการวิจัยการพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการแบบร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร

29 เม.ย. 64/ออมสินฟาร์ม&ปจ.มุกดาหาร

หน.ปจ., ผ.ช.หน.ปจ. ร่วมกับ เกษตรจังหวัด จัดส่ง
มันเทศสินค้า OffLine ที่ชวนรัก

29 เม.ย. 64/ออมสินฟาร์ม&ปราชญ์มุกดาหาร

หน.ปจ.มุกดาหาร ร่วมกับออมสินฟาร์ม จัดส่งสินค้า OffLine
มันเทศญี่ปุ่น รอบปฐมฤกษ์

4.3 โมเดลหม่อนแก้ว

โมเดลหม่อนแก้ว ดำเนินการในพื้นที่ตำบลกกแดง อำเภอนิคมน้ำอ้อย ตำบลหนองสูงใต้ อำเภอหนองสูง และตำบลนาโสก อำเภอเมืองมุกดาหาร มีครัวเรือนยากจนเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 62 ครัวเรือน ผลผลิตที่ได้คือ ใบหม่อน ผลิตถัณฑ์ที่แปรรูปจากหม่อน เช่น สบู่ใบหม่อน แชมพูใบหม่อน ชาใบหม่อน สารสกัดที่ใช้ผลิตเครื่องสำอาง ได้รับการสนับสนุนที่ดินแปลงรวม (ที่ดินของรัฐ) จำนวน 83 ไร่ ในอำเภอนิคมน้ำอ้อย จากสำนักงานนิคมสร้างตนเองคำอ้อย ได้รับการสนับสนุนที่ดินแปลงรวม (ที่ดินของรัฐ) จำนวน 3 ไร่ ในอำเภอหนองสูง จากที่ทำการปกครองอำเภอหนองสูง อำเภอหนองสูง

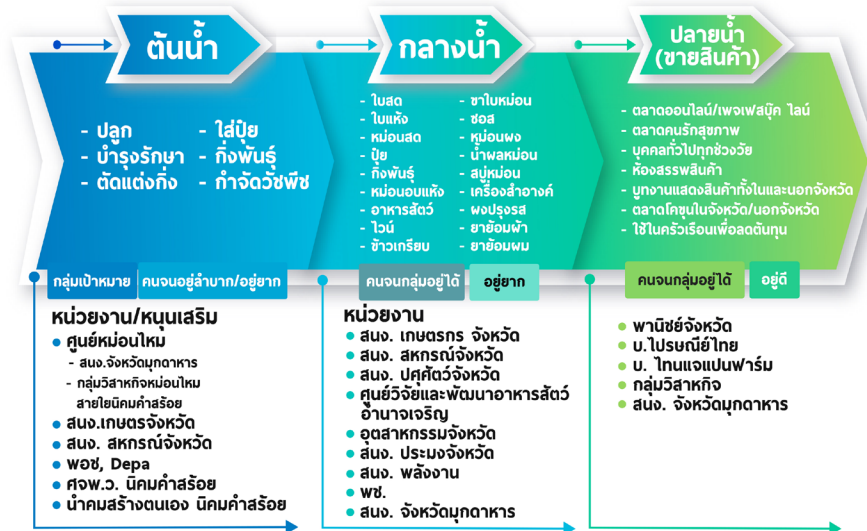
Pro-poor-value-chain: หม่อนแก้ว

Value chain เดิม: ปลูกหม่อนเพื่อเลี้ยงไหมในครัวเรือน ► ไหมจากจีนราคาถูก ► ลดพื้นที่ปลูก

ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ	outcome
คนจนปลูกหม่อน 147 ครัวเรือน • ที่ดินครัวเรือน • ที่ดินแปลงรวม ใบหม่อนสด - ใบชาวิสาหกิจบ้านอินดี 2.5 ตัน/เดือน - ใบสดอาหารสัตว์ 2.5 ตัน/เดือน - เพิ่มเป็น 6 ตัน/เดือน Key stakeholders - ศูนย์หม่อนไหม - นิคมสร้างตนเองคำสร้อย - พัฒนาที่ดินฯ สบง.เกษตรอำเภอสง. - อปท. - วิสาหกิจปลูกหม่อนแก้ว Up skill - เทคนิคการปลูก การดูแลหม่อน - การเก็บใบหม่อน - วิเคราะห์สายพันธุ์ Platform manager - นายอำเภออินทนิลคำสร้อย - นิคมสร้างตนเองคำสร้อย	• แปรรูปอย่างง่าย ใบสด ► ตากแห้ง ► ฝ้ายหม่อน ► อาหารสัตว์ - แปรรูปอาหารสัตว์ - แปรรูปอาหารคน - ผงเอป/ผงสุร - ชาใบหม่อน - อาหารเสริม - แปรรูปใบชาอาหาร - เครื่องสำอาง - สารสกัดสำคัญ สบู่ แชมพู สบู่ Up skill - การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ - การถ่ายทอดเทคโนโลยี วว. Key stakeholders - วว. - วิสาหกิจบ้านอินดี - วิสาหกิจชุมชนสายอินทนิลคำสร้อย - วิสาหกิจปลูกหม่อนแก้ว Platform manager - วชช. มุกดาหาร อปท.	ตลาด - ตลาดต่างประเทศ - ตลาดญี่ปุ่น - ตลาดจีน - ตลาดอินโดนีเซีย - ตลาดในพื้นที่ - โรงแรม/รีสอร์ท - ตลาดออนไลน์ - Shopee - Facebook Up skill : วางแผนการตลาด Key stakeholders - วิสาหกิจหม่อน 15 แห่ง - Young smart farmer - วิสาหกิจชุมชนบ้านอินดี - วิสาหกิจหม่อนแก้ว Platform manager วชช.มุกดาหาร ► กลุ่ม Green House Kokdeang (กลุ่มผู้ประกอบการ OTOP/ young smart farmer)	- ลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม/ ลดการใช้สารเคมี - การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน - การใช้ที่ดินของรัฐแบบ (ตัวแปร) - สร้างพื้นที่ (space) ในการร่วมคิด/ ร่วมทำของกลไกเชิงสถาบัน ในการแก้แค้น - การพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน - การเรียนรู้ (Peer learning) ระหว่างวิสาหกิจชุมชน - พัฒนาคุณภาพชีวิต ครัวเรือนยากจนเป้าหมาย
Poverty forum : วชช. มุกดาหาร	Poverty forum : วชช. มุกดาหาร	Poverty forum : วชช. มุกดาหาร	

Value chain หม่อนแก้ว

หม่อนแก้วนวัตกรรมอัจฉริยะ

รูปแบบการจัดสรรที่ดินแปลงรวม เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ในอำเภอนิคมคำสร้อย

จัดสรรให้กลุ่มเป้าหมาย
ที่พร้อมดำเนินการแล้ว 14 ไร่

กำลังดำเนินการปรับปรุงพื้นที่
เพื่อจัดสรรอีก 12 ไร่ จาก 69 ไร่

รวม 83 ไร่

หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้ที่ดิน โดยสำนักงานนิคมสร้างตนเองคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

การใช้พื้นที่สาธารณะของนิคมสร้างตนเองคำสร้อย

สำนักงานนิคมสร้างตนเองคำสร้อยได้ใช้ระเบียบกรมประชาสงเคราะห์
ว่าด้วยการใช้ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่นิคมสร้างตนเอง
พ.ศ. 2537 ข้อ 42 ได้อนุญาตให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกหม่อนแก่จน
เข้าใช้พื้นที่สาธารณะของนิคมสร้างตนเองคำสร้อย จำนวน 83 ไร่ เพื่อ
ปลูกหม่อน โดยมีหลักเกณฑ์มีรายละเอียดดังนี้

(1) ต้องเป็นคอบนในฐานข้อมูลระบบ Livingonnewpace PPP Connct
ในโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดมุกดาหาร

(2) มีที่อยู่อาศัยตามทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่จริงในพื้นที่อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

(3) การจัดสรรที่ดินในการใช้พื้นที่ในการปลูกหม่อนครัวเรือนจะไม่
เกิน 2 ไร่ต่อครัวเรือน

(4) ทำสัญญาในการขอใช้ที่ดินทุก ๆ 3 ปี ต่อสัญญาอีกได้

(5) ต้องทำการปลูกหม่อนหรือทำการเกษตรในพื้นที่ด้วยตนเอง

(6) ไม่สามารถออกเอกสารสิทธิ์การใช้ที่ดินถาวรได้

(7) กรณีรายบุคคล สามารถยื่นเอกสารขอใช้ที่ดินได้ที่สำคัญงาน
นิคมสร้างตนเองคำสร้อย

(8) กรณีรวมกลุ่ม ต้องเป็นสมาชิกที่มีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นกลุ่ม
วิสาหกิจชุมชน สามารถยื่นเอกสารในนามกลุ่มได้ที่สำนักงานนิคมสร้าง
ตนเองคำสร้อย

(9) กรณีที่ไม่ใช่ประโยชน์ที่ดินสำนักงานนิคมสร้างตนเองคำสร้อย
สามารถยกเลิกการใช้ที่ดินได้ทุกเมื่อ

หม่อนแก้ง จ.มุกดาหาร | HIGHLIGHT คนหัวกะทิ | 12 มี.ค. 2565 | GMM25

หม่อนแก้ง จ.มุกดาหาร | HIGHLIGHT คนหัวกะทิ | 12 มี.ค. 2565 | GMM25

โมเดลปฏิบัติการแก้จน “คนเมืองมุก” Mukdahan Poverty Model
ในโครงการวิจัยการพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการแบบร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหา
ความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร

4.4 โมเดลคลังแรงงาน (Application Job Muk)

โมเดลคลังแรงงานแก้จน ดำเนินการในพื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมุกดาหาร จำนวน 34 ชุมชน มีครัวเรือนคนจนเป้าหมายจำนวน 215 ครัวเรือน ในพื้นที่เทศบาลเมืองมุกดาหาร ยังมีการจ้างงานแต่เป็นแรงงานนอกระบบ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนคนจนไม่สามารถเข้าสู่ การจ้างงานได้ เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านการศึกษา การเข้าถึงเทคโนโลยี และทักษะด้านแรงงาน ที่ไม่สอดคล้องกับตลาด คนจนไม่สามารถเข้าถึงแหล่งงานที่มีการจ้างงานได้ และการจ้างงาน ยังไม่ตรงตามความต้องการระหว่างคนจ้างกับคนรับจ้าง ทำให้รายได้ไม่มั่นคง ขาดค่าใช้จ่าย ในการดำรงชีพ

การสร้างแพลตฟอร์ม (Platform) ภายใต้แนวคิดโมเดลคลังแรงงานแก้จน จึงเพื่อเป็น พื้นที่ (Space) ช่วยเหลือให้แรงงานสามารถกลับเข้าสู่ตลาดแรงงานพร้อมกับการพัฒนาทักษะ ด้านอาชีพ ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการให้ผู้ที่ต้องการแรงงาน ผู้ประกอบการ และแรงงานชุมชน ได้มีพื้นที่เจรจาต่อรองในการจ้างงาน

ข้อมูลการสมัครงาน

ค้นหาตำแหน่งงาน: ค้นหา

Display: 10 รายการ

ส.ร.	ตำแหน่งงาน	เงินเดือน	จำนวนผู้สมัคร	วันที่สมัคร	ชื่อ	เบอร์โทร	สถานะ
1	ช่างงาน	3000	0 (ปิด)	11/11/2022	24234324234	25 พ.ย. 2565	ปิด
2	ช่างเทคนิคช่าง	3000	0	11/11/2022	24234324234	25 พ.ย. 2565	ปิด
3	ช่างเทคนิคช่าง	3000	0	11/11/2022	24234324234	25 พ.ย. 2565	ปิด
4	ช่างเทคนิคช่าง	3000	0	11/11/2022	24234324234	25 พ.ย. 2565	ปิด
5	ช่างเทคนิคช่าง	3000	0	11/11/2022	24234324234	25 พ.ย. 2565	ปิด
6	ช่างเทคนิคช่าง	3000	0	11/11/2022	24234324234	25 พ.ย. 2565	ปิด

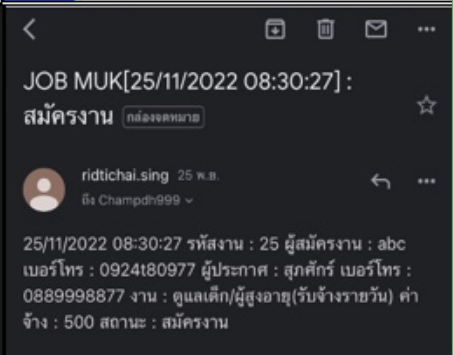
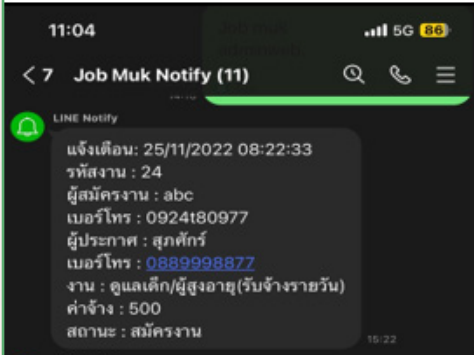
JOB MUK

Dashboard

Overview

25/11/2022 08:30:27

ส.ร.	ตำแหน่งงาน	เงินเดือน	จำนวนผู้สมัคร	วันที่สมัคร	ชื่อ	เบอร์โทร	สถานะ
1	ช่างงาน	3000	0 (ปิด)	11/11/2022	24234324234	25 พ.ย. 2565	ปิด
2	ช่างเทคนิคช่าง	3000	0	11/11/2022	24234324234	25 พ.ย. 2565	ปิด
3	ช่างเทคนิคช่าง	3000	0	11/11/2022	24234324234	25 พ.ย. 2565	ปิด
4	ช่างเทคนิคช่าง	3000	0	11/11/2022	24234324234	25 พ.ย. 2565	ปิด
5	ช่างเทคนิคช่าง	3000	0	11/11/2022	24234324234	25 พ.ย. 2565	ปิด
6	ช่างเทคนิคช่าง	3000	0	11/11/2022	24234324234	25 พ.ย. 2565	ปิด

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดมุกดาหาร. (2565). แผนพัฒนาจังหวัดมุกดาหาร (พ.ศ. 2566–2570). สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร.
- ทิวากร เหล่าลือชา, ศศิพงษ์ จันทรสาขา, ปิยะบุษ ทวีสุข, บุรฉัตร จันทรแดง, วณิดา สังคะลุน, สุนันทา พิลาวุธ, สุพรรณิ ทองน้อย, จักรกฤษณ์ ภูมิพรหม, ธนวัฒน์ พิวขำ, มยุรา คำปาน และ ดาริณี บุตรดีวงศ์. (2565). การพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการแบบร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร ระยะที่ 1. วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 6(2). (TCI 2).
- ทิวากร เหล่าลือชา, ศศิพงษ์ จันทรสาขา, ปิยะบุษ ทวีสุข, บุรฉัตร จันทรแดง, วณิดา สังคะลุน, สุนันทา พิลาวุธ, สุพรรณิ ทองน้อย, จักรกฤษณ์ ภูมิพรหม, ธนวัฒน์ พิวขำ, มยุรา คำปาน และ ดาริณี บุตรดีวงศ์. (2566). การพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการแบบร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร ระยะที่ 2. วารสาร มจร.อุบล ประทรรศน์, 8(1). (TCI 2).
- บัวพันธ์ พรหมพักพิง. (2565). การประชุมถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดมุกดาหาร. นครพนม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). สถานการณ์ความยากจนและกรอบแนวทางแก้ไขปัญหาคความยากจน. โรงแรมซีพี/เทลเซ็นทรัล. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร. (2564). การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดมุกดาหารระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570). เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดมุกดาหาร ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ฉบับประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด มุกดาหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566. โรงแรมมุกดาหารแกรนด์ อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัด มุกดาหาร.
- Carney D. (1999). Livelihood Approaches Compared. DFID, London: UK.
- Human Development Report. (2021). Global Multi dimensional Poverty Index (MPI). United Nations Development Program and Oxford Poverty and Human Development Initiative. Retrieved from <https://hdr.undp.org/system/files/documents//2021mpireportenpdf.pdf>
- Scoones, I. (1998). Sustainable rural livelihoods: a framework for analysis. IDS working paper, 72. Brighton: IDS.

โมเดลปฏิบัติการแก้จน "คนเมืองมุก" Mukdahan Poverty Model

โครงการวิจัยการพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการแบบร่วมมือ
เพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ
กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร

Integrated and Collaborative Area Development
for Comprehensive and Precise Solutions for Poverty Alleviation
A Case study of Mukdahan Province

ลักษณะทางภูมิศาสตร์จังหวัดมุกดาหาร			
ภูเขา	ที่ราบ	แม่น้ำ	เมือง
1. ลักษณะทางภูมิศาสตร์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีพื้นที่สูงชันบริเวณตอนบนของจังหวัด มีพื้นที่ราบลุ่มบริเวณตอนล่างของจังหวัด 2. ลักษณะความยากจน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีพื้นที่ว่างเปล่าจำนวนมาก 3. แนวทางการแก้จน การพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมให้มีประสิทธิภาพ	1. ลักษณะทางภูมิศาสตร์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีพื้นที่สูงชันบริเวณตอนบนของจังหวัด มีพื้นที่ราบลุ่มบริเวณตอนล่างของจังหวัด 2. ลักษณะความยากจน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีพื้นที่ว่างเปล่าจำนวนมาก 3. แนวทางการแก้จน การพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมให้มีประสิทธิภาพ	1. ลักษณะทางภูมิศาสตร์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีพื้นที่สูงชันบริเวณตอนบนของจังหวัด มีพื้นที่ราบลุ่มบริเวณตอนล่างของจังหวัด 2. ลักษณะความยากจน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีพื้นที่ว่างเปล่าจำนวนมาก 3. แนวทางการแก้จน การพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมให้มีประสิทธิภาพ	1. พื้นที่ 34 ตำบล 2. ลักษณะ • อาชีพหลักของชุมชน / ทรัพยากร • ครอบครัวเดี่ยว / ไม่ค่อยมีพี่น้อง • ดัชนีชี้วัด / ดัชนีชี้วัด • สถานการณ์ไม่แน่นอน • ไม่มีที่ดินทำกิน 3. แนวทางการแก้จน • ฝึกอบรม • ฝึกอบรม • ส่งเสริม / พัฒนา • พัฒนา

งานวิจัยนี้ดำเนินการโดย
วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร
ได้รับสนับสนุนจาก

กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม
และหน่วยบริหารจัดการทุน วิจัย และนวัตกรรม

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สทว.)
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)